

US25020097

Potvrzení o doručení dokumentu

Organizace: Ústavní soud

Základní údaje

Číslo podání: US CKDP 0004660/25

Odesílatel Nejvyšší soud

Věc: 0 CDO 946/2024, přepis ze dne 27.3.2025 + návrh

Doručeno: 27. 3. 2025 12:15:57

K Rukám:

ID zprávy: DZ-223714

Do vlastních rukou: Ne

Email/DS: kccaa9t

Spisová značka:

SP. Zn. Odesílatele: 0 CDO 946/2024

ÚSTAVNÍ SOUD Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	27 -03- 2025 ¹
_____ Vyřizuje:	_____ krát Přílohy:

Seznam validací

Výsledek	Soubor	Subjekt certifikátu	Vystavitel
Příloha je validní	V037011.PDF		
Podpis je platný	V037011.PDF	T=zapisovatelka OOK, SERIALNUMBER=P260384, G=Petra, SN=Fuziová, CN=Petra Fuziová, OU=268, OU=OOK, O=Česká republika - Nejvyšší soud, OID.2.5.4.97=NTRCZ-48510190, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Příloha je validní	946-24-návrhÚS.PDF		
Podpis je platný	946-24-návrhÚS.PDF	T=zapisovatelka OOK, SERIALNUMBER=P260384, G=Petra, SN=Fuziová, CN=Petra Fuziová, OU=268, OU=OOK, O=Česká republika - Nejvyšší soud, OID.2.5.4.97=NTRCZ-48510190, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ
Podpis je platný	PrijataDZ.zfo	SERIALNUMBER=S906210, CN=Informační systém datových schránek – produkční prostředí, OU=Digitální a informační agentura, O=Digitální a informační agentura, OID.2.5.4.97=NTRCZ-17651921, C=CZ	CN=PostSignum Qualified CA 4, O="Česká pošta, s.p.", OID.2.5.4.97=NTRCZ-47114983, C=CZ

Nepředchází

NEJVYŠŠÍ SOUD
OBČANSKOPRÁVNÍ A OBCHODNÍ KOLEGIUM

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	27 -03- 2025 1
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje:	

Brno 27. 3. 2025
Sp. zn. 25 Cdo 946/2024

Vážení,

v příloze zasíláme Návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky na zrušení části ustanovení § 2 zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkovaným osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, a části ustanovení § 2 odstavce 1 zákona č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním.

S pozdravem

JUDr. Petr Vojtek v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Petra Fuziová

Příloha:
Návrh k Ústavnímu soudu

Nepředchází

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD	
Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	27 -03- 2025 1
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje:	

Brno 26. 3. 2025
sp. zn. 25 Cdo 946/2024

Navrhovatel: **Nejvyšší soud**, Burešova 20, 657 37 Brno
za nějž jedná předseda senátu č. 25 JUDr. Petr Vojtek

Další účastníci: **Parlament České republiky**
1. **Poslanecká sněmovna**, Sněmovní 176/4, 118 26 Praha 1
2. **Senát**, Valdštejnské náměstí 17/4, 118 01 Praha 1

Návrh podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky na zrušení části ustanovení § 2 zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkovaným osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, a části ustanovení § 2 odstavce 1 zákona č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním

I. Dosavadní průběh řízení před soudem prvního stupně a soudem odvolacím

1. Žalobce uplatňuje nárok na náhradu újmy na zdraví, která mu vznikla v důsledku očkování proti onemocnění covid-19 tím, že se u něj rozvinula myokarditida. Požaduje náhradu za vytrpěnou bolest ve výši 250 000 Kč (vypočteno podle vyhlášky č. 277/2015 Sb.), za ztížení společenského uplatnění ve výši 7 545 380 Kč (poukazuje na 37% míru obtíží podle Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, upravené Metodikou, kterou používají soudy), a za ztrátu na výdělku ve výši 67 054 Kč za období od 29. 1. do 3. 4. 2022. Ministerstvo zdravotnictví jeho žádosti nevyhovělo.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 rozsudkem ze dne 19. 7. 2023, č. j. 47 C 39/2023-175, zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zaplacení 7 862 454 Kč a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce podstoupil dne 14. 1. 2022 očkování třetí dávkou vakcíny Comirnaty, 29. 1. 2022 byl nad ránem převezen s opesí na hrudi na interní oddělení Nemocnice Hořovice a následně přeložen do Nemocnice Na Homolce, kde byl hospitalizován a léčen pro myokarditidu nejisté etiologie do 2. 2. 2022. V lékařské zprávě z kardiologické ambulance ze dne 8. 2. 2022 je uvedeno „anamnéza myokarditis 1/2022 v.s. v souvislosti s 3. dávkou očkování COVID-19“. Podle propouštěcí zprávy ze dne 25. 2. 2022 byl žalobce znovu hospitalizován v Nemocnici Hořovice od 22. 2. 2022 do 25. 2. 2022 s tím, že u něj probíhá myokarditida a další zdravotní obtíže (probuzení s migrénou, pálení žáhy, bolest v epigastriu, teplota 38,5° C). Před očkováním proti onemocnění covid-19 se žalobce dlouhodobě s ničím neléčil. Všechny lékařské závěry obsažené v předložených zprávách končí zpravidla závěrem, že žalobce byl propuštěn v celkově dobrém stavu, byl mu doporučen klidový režim, rehabilitace, po ustálení zdravotního stavu po hospitalizacích byly kontroly stanoveny na období 3 měsíců. Soud

Nepředchází

prvního stupně dospěl k závěru, že za této situace nebyl zdravotní stav žalobce „zvláště závažný“, pokud byl propuštěn k ambulantní léčbě. Judikatura totiž dospěla k závěru, že zvláště závažným ublížením na zdraví se rozumí ta nejtěžší zdravotní poškození mající následky srovnatelné svou závažností s usmrcením blízké osoby, popřípadě velmi těžká zranění, která budou primární obětí po delší dobu ohrožovat na životě nebo po delší dobu zatěžovat výrazně nepříznivým zdravotním stavem. V případě zdravotních komplikací a obtíží žalobce, jakkoliv mohou být subjektivně vnímány jako nepříjemné a částečně omezující, nedosahují intenzity podřaditelné pod pojem zvláště závažného ublížení na zdraví, což je podmínka vzniku nároku na odškodnění podle zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkovaným osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů (dále též jen „LexCovid“).

3. Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 1. 2024, č. j. 12 Co 292/2023-217, k odvolání žalobce rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odkázal na § 2958, § 2959 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), Lex Covid, zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním (dále též „zákon o očkování“), a vyhlášku č. 483/2021 Sb., o následcích povinného očkování, a dospěl k závěru, že (i přes nepřesné jazykové vyjádření v § 2 LexCovid) předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu podle tohoto zákona jsou stejné jako předpoklady vzniku odpovědnosti za škodu podle zákona č. 116/2020 Sb., tedy aplikace očkování, zvláště závažné ublížení na zdraví nebo úmrtí (kvalifikovaná újma), příčinná souvislost mezi aplikací očkování poskytovatelem zdravotních služeb a zvláště závažným ublížením na zdraví nebo úmrtím. Odvolací soud se neztotožnil s argumentací žalobce, že by měly být v případě očkování proti onemocnění covid-19 odškodňovány i mírnější újmy než těžké ublížení na zdraví. Stejně jako soud prvního stupně vyložil podmínku „zvláště závažného ublížení na zdraví“ podle rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4210/2018 k interpretaci § 2959 o. z. bez ohledu na to, že uvedený výklad se vztahuje k odškodnění sekundárních obětí. Odvolací soud uzavřel, že onemocnění žalobce v důsledku aplikace třetí dávky vakcíny očkování proti covid-19 nenaplnují definici zvláště závažného ublížení na zdraví (hospitalizace trvala vždy po dobu pouze několika dnů a poté byl žalobce propuštěn do domácího léčení s kontrolou za tři měsíce, tedy se nejedná o stav, který by jej po delší dobu ohrožoval na životě nebo by ho po delší dobu zatěžoval výrazně nepříznivým zdravotním stavem).

II. Dovolání a jeho přípustnost

4. Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce rozsáhlé dovolání, v němž vymezuje čtyři právní otázky. V rámci první namítá, že se nalézací soudy dostatečným způsobem nezabývaly zdravotním stavem žalobce, jestliže odmítly provedení znaleckého posudku, který by stanovil najisto, zda jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav představuje zvláště závažné ublížení na zdraví ve smyslu konstantní judikatury. Nalézací soudy hodnotily toliko lékařské zprávy, došly k závěru, že v situaci, kdy „hospitalizace trvala vždy několik dnů“ a žalobce byl následně propuštěn do domácího léčení, se nejedná o stav, který by jej po delší dobu zatěžoval výrazně nepříznivým zdravotním stavem. Je však zcela nepřijatelné, aby nalézací soud takřikajíc od stolu zhodnotil, že žalobce není, zjednodušeně řečeno, „na umření“, ale současně se vůbec nezabýval tím, zda následné komplikace nepředstavují situaci „po delší dobu zatížení výrazně nepříznivým zdravotním stavem“; takový postup neodpovídá požadavku odbornosti, soud není vybaven odbornými znalostmi k posouzení závažnosti jeho recidivujících zánětů, případně myokarditidy, která je život ohrožujícím onemocněním. V rámci druhé dovolací otázky namítá, že se nalézací soudy nedostatečně vypořádaly s rozdílnou textací tzv.

náhradových zákonů, tj. § 2 LexCovid a § 2 zákona o očkování. Má za to, že pro náhradu újmy podle LexCovid zákonodárce nevyžaduje podmínku tzv. zvlášť závažného ublížení na zdraví, jako je tomu v případě zákona o očkování. Stát se zde sám výslovně hlásí k rozšířené odpovědnosti za náhradu újmy způsobené nikoliv povinným očkováním, když zákon č. 116/2020 Sb., který je v postavení lex generalis, doplnil zákonem č. 569/2020 Sb., který je vůči prvému v postavení lex specialis. Tímto zákonem svou povinnost k náhradě újmy stát rozšířil taktéž na nepovinné očkování proti nemoci covid-19. Poskytuje tak osobám zvýšenou ochranu spočívající v tom, že jim má být nahrazována újma bez ohledu na to, zda došlo ke zvlášť závažnému ublížení na zdraví, nebo ne. Na základě porovnání obou výše citovaných ustanovení dospěl žalobce v dobré víře ve správnost zákona k tomu, že zákonodárce mínil pro očkování proti onemocnění covid-19 stanovit podmínky odlišné, neboť zvolil odlišnou textaci. Tato dobrá víra přitom posílila jeho motivaci podstoupit očkování v zájmu ochrany veřejného zdraví, k čemuž v té době stát občany důrazně nabádal (motivující kampaní a donucujícími mimořádnými opatřeními). Zásadním rozdílem mezi povinnými očkováními a očkováním proti onemocnění covid-19 je dále to, do jaké míry jsou vedlejší účinky vakcín známé (povinnými se totiž v obecné rovině stávají jenom taková očkování, u kterých je dlouholetou praxí v řádech i desítek let vyzkoumáno, jaké jsou vedlejší účinky jednotlivých vakcín). V této souvislosti odkazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 22/99, podle něhož „v právním státě nesmí soud napravovat pochybení zákonodárce při formulaci právních předpisů interpretací, která takto změní ústavně konformní, ale z pohledu státní moci nevýhodný text právního předpisu“. Zákonodárcem zvolený nesoulad mezi zákonem obecným a zákonem speciálním konečně nemůže být vykládán k tíži adresáta, neboť je to právě zodpovědnost legislativce, aby připravoval kvalitní a přesné normy, díky kterým bude posilována právní jistota. Navíc se žalobce nechal očkovat v lednu roku 2022, tedy v době, kdy byla mimořádná opatření omezující svobodu pohybu a jednotlivce v podstatě nejpřísnější, žalobce byl zásadně vystaven do pozice, kdy jeho důvěra ve stát byla dána důvěrou ve správnost mimořádných opatření a třeba i náhradových zákonů – nelze mu klást k tíži, že rozdílná textace je (možná) legislativní chybou. Poukazuje na článek „Odškodnění újmy po očkování proti onemocnění covid-19 v praxi – část II.“ (www.pravniprostor.cz), podle něž zvlášť závažné ublížení na zdraví nepředstavuje podmínku náhrady. Dále namítá, že myokarditida je uvedena jako jeden z explicitně předpokládaných následků očkování uvedených ve vyhlášce č. 483/2021 Sb. (vyhláška o následcích povinného očkování), a to následků život ohrožujících (např. anafylaktický šok), nebo dlouhodobě zatěžujících obětí výrazně nepříznivým zdravotním stavem (např. chronická artritida při očkování na zarděnky). Je tedy zřejmé, že Ministerstvo zdravotnictví ve vyhlášce uvedlo ty následky, které jsou relevantní pro aplikaci náhradových zákonů (jak vyplývá rovněž z důvodové zprávy). V rámci třetí dovolací otázky považuje za nesprávný výklad pojmu „zvlášť závažné ublížení na zdraví“, jak jej vyložil v souvislosti s aplikací § 2959 o. z. Nejvyšší soud v rozsudku sp. zn. 25 Cdo 4210/2018. Výše označené rozhodnutí (i ustanovení § 2959 o. z.) řeší otázku odčinění náhrady osobám blízkým (sekundárním obětí), avšak žalobce je přímým poškozeným. Bez ohledu na to však z tohoto rozsudku vyplývá, že kromě nejzásadnějších „komatických stavů“ může jít i o případy velmi těžkých zranění, která budou primární obětí po delší dobu ohrožovat na životě nebo po delší dobu zatěžovat výrazně nepříznivým zdravotním stavem (žalobce přitom doložil, že po dobu více než jednoho roku je zatěžován nepříznivým zdravotním stavem, spočívajícím ve vzniku recidivujících zánětů myokarditického původu – což nalézací soudy vůbec nereflektovaly). Čtvrtá dovolací otázka polemizuje se souladem „náhradových“ zákonů s čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně, č. 96/2001 Sb. m. s. (dále též jen „Úmluva“). Namítá, že rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2479/2020 a předmětné náhradové zákony zúžily okruhy odškodňovaných nároků, pokud považovaly za základní předpoklad náhrady ve lhotejno jakém období existenci zvlášť závažného ublížení na zdraví. Takový výklad je přitom v rozporu právě s čl. 24 Úmluvy, neboť (kdybychom připustili,

že se zvláště závažná újma vyžaduje) by nárok na spravedlivou náhradu škody byl zcela iluzorní – což je nepřijatelné a neslučitelné s mezinárodním závazkem státu takovou spravedlivou náhradu škody poskytovat. Žalobce navrhl, aby Nejvyšší soud předložil věc Ústavnímu soudu k posouzení rozporu § 2 LexCovid s čl. 24 Úmluvy, jinak aby zrušil rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, účastníkem řízení řádně zastoupeným podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovozuje podle § 237 o. s. ř. přípustnost dovolání pro posouzení právní otázky podmínek náhrady za újmu na zdraví způsobenou očkovaním, která nebyla dosud dovolacím soudem řešena. Dovolací soud dospěl k závěru, že o dovolání nelze prozatím rozhodnout, neboť příslušná právní úprava je v takovém rozporu s ústavním pořádkem České republiky, že jej nelze překlenout právním výkladem.

III. Vývoj právní úpravy a judikatury

6. Do 31. 12. 2013 podle § 421a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, odpovídal poskytovatel zdravotní péče za škodu (tedy i nemajetkovou újmu na zdraví), jestliže ji způsobily okolnosti, které měly původ v povaze přístroje nebo jiné věci, jichž bylo při plnění závazku použito; této odpovědnosti se nemohl zprostit. Zákon nestanovil žádné omezující podmínky, proto odpovědná osoba byla povinna nahradit standardní škody na zdraví, prokázal-li poškozený (očkovaný), že mu poškození zdraví vzniklo v příčinné souvislosti s aplikací vakcíny, což bylo považováno právě za okolnost mající původ v povaze věci použité při zdravotním výkonu. Toto přísné ustanovení zakládající objektivní odpovědnost (bez ohledu na protiprávnost a zavinění) bez liberačního důvodu se tak vztahovalo i na poškození zdraví v případě tzv. povinného očkování. Protože poskytovatel zdravotní péče vůči pacientovi nevykonával veřejnou moc, nebylo možno použít úpravu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, a dovozovat odpovědnost státu za škodu na zdraví očkovaného (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3953/2014, č. 7/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní, dále jen „Sb. rozh. obč.“).

7. Na tuto nesymetrickou situaci poukázal Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 1. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 19/14 (č. 97/2015 Sb.), jímž zamítl návrh na zrušení § 46 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, a na zrušení ustanovení § 29 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, avšak k absenci právní úpravy odpovědnosti státu za škodu způsobenou jednotlivci povinným očkovaním tzv. *obiter dictum* (bod 87 odůvodnění) vyložil, že „stanoví-li stát sankci pro případ odepření povinnosti strpět vakcinaci, musí se zamýšlet i nad situací, při níž eventuálně způsobí výkonem práva očkované osobě újmu na zdraví. Prostor k odškodnění takové osoby otevírá již Úmluva o biomedicíně, která je součástí ústavního pořádku a v čl. 24 hovoří o ‚spravedlivé náhradě‘ za ‚nepřiměřené poškození‘ zdraví způsobené zákrokem stanoveným zákonem. Součástí úvah o předmětném odškodnění může být též právní úprava náhrady majetkové a nemajetkové újmy v občanském zákoníku. Nelze však přehlédnout, že při realizaci povinného očkování jde o lékařský výkon preventivní povahy, činěný v zájmu ochrany veřejného zdraví, a probovaný zákonem a mající mimořádně široký osobní rozsah a dopad. Tyto okolnosti ztěžují právní postavení osoby, jež může být v důsledku očkování poškozena na zdraví, a je tedy namístě, aby legislativa odpovědně zvažila doplnění právní regulace institutu povinného očkování proti infekčním nemocem o úpravu odpovědnosti státu za výše naznačené následky. Mělo by se tak stát tím spíše, že taková právní úprava není v jiných státech nikterak ojedinělá.“

8. Ústavní soud tyto závěry učinil v případě řešeném podle občanského zákoníku účinného před 1. 1. 2014, nicméně v době jeho rozhodnutí již byla občanskoprávní úprava změněna tak, že odpovědnost poskytovatelů zdravotních služeb byla nově zakotvena v § 2936 o. z., ovšem na rozdíl od předešlé právní úpravy se zakládá povinnost k náhradě újmy pouze za předpokladu, že byla použita „vadná věc“. Tímto způsobem došlo k zúžení povinnosti poskytovatelů zdravotních služeb k náhradě újmy, která v kontextu újmy způsobené aplikací očkovací látky vzniká pouze v případě, že poskytovatel použil vadnou očkovací látku, což musí prokázat poškozený.

9. Nastala tedy paradoxní situace, že dřívější velmi přísná obecná úprava byla změkčena v neprospěch poškozeného, aniž by došlo k založení povinnosti státu poskytnout náhradu. Zákonodárce totiž na výzvu Ústavního soudu až do března 2020 nereagoval, neboť teprve s účinností od 7. 4. 2020 byl přijat zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, který byl následně v souvislosti s pandemií covid-19 doplněn zákonem č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkováním osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Nežádoucí stav opožděné legislativní reakce byl překlenut závěry soudní judikatury (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2021, sp. zn. 25 Cdo 2479/2020, č. 58/2022 Sb. rozh. obč; ústavní stížnost proti tomuto rozsudku byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2022, sp. zn. II. ÚS 3372/21) tak, že za újmu způsobenou povinným očkováním v době od 1. 1. 2014 do 7. 4. 2020 odpovídá stát za podmínek upravených zákonem č. 116/2020 Sb.

IV. Aktuální právní úprava

10. Podle čl. 24 Úmluvy osoba, která utrpěla újmu způsobenou zákrokem, má nárok na spravedlivou náhradu škody za podmínek a postupů stanovených zákonem.

11. Podle § 2 odst. 1 zákona o očkování stát nahradí osobě, která se podrobila povinnému očkování, jež provedl poskytovatel zdravotních služeb, (dále jen „očkováný“), dojde-li následkem povinného očkování k zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkováného, vytrpěné bolesti, ztrátu na výdělku a ztížení společenského uplatnění způsobené povinným očkováním. V takovém případě stát hradí též účelně vynaložené náklady spojené s péčí o zdraví očkováného, s péčí o jeho osobu nebo jeho domácnost tomu, kdo je vynaložil. Podle odstavce 2 tohoto ustanovení stát poskytne náhradu osobě blízké očkovánému za duševní útrapy, dojde-li následkem povinného očkování k usmrcení nebo zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkováného.

12. Podle § 3 zákona o očkování jedná-li se o újmu na zdraví, kterou prováděcí právní předpis stanoví jako pravděpodobný následek daného povinného očkování a tento následek nastane po provedení daného povinného očkování v době stanovené tímto prováděcím právním předpisem, má se za to, že újma na zdraví byla způsobena povinným očkováním.

13. Podle § 1 vyhlášky č. 483/2021 Sb., o následcích povinného očkování, následky povinného očkování spočívající v újmě na zdraví, u kterých je na základě odborného medicínského poznání pravděpodobné, že nastanou, a doba, ve které tyto následky po provedení daného povinného očkování nastanou, jsou uvedeny v příloze k této vyhlášce. Následky povinného očkování spočívající v újmě na zdraví, u kterých je na základě odborného

medicínského poznání pravděpodobné, že nastanou, a doba, ve které tyto následky po provedení daného povinného očkování nastanou, se podle přílohy této vyhlášky (bod 11 tabulky očkování) pro případ covid-19 míní též myokarditida do 14 dní. Podle bodu 10 definic následků povinného očkování myokarditidou se pro účely této vyhlášky rozumí zánětlivé postižení myokardu (střední vrstvy srdeční stěny) neischemického původu, se širokou škálou klinické manifestace.

14. Podle § 2 LexCovid stát nahradí osobě, která se nechala očkovat léčivým přípravkem podle § 1 odst. 1, újmu způsobenou očkováním léčivým přípravkem podle § 1 odst. 1, došlo-li následkem tohoto očkování k zvlášť závažnému ublížení na zdraví očkovaného, vytrpění bolesti, ztrátě na výdělku nebo ztížení společenského uplatnění. Pro posouzení této újmy a rozsah náhrady se použije zákon č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, obdobně.

V. Závěry Nejvyššího soudu

15. Podle aktuální právní úpravy k odpovědnosti státu za újmu v režimu zákona o očkování musejí být splněny tyto podmínky: 1. aplikace povinného očkování podle zákona o ochraně veřejného zdraví poskytovatelem zdravotních služeb (škodní událost), 2. zvlášť závažné ublížení na zdraví nebo úmrtí (kvalifikovaná újma), 3. příčinná souvislost mezi aplikací povinného očkování poskytovatelem zdravotních služeb a zvlášť závažným ublížením na zdraví nebo úmrtím. K tomu je vytvořena domněnka příčinné souvislosti v případech vyjmenovaných vyhláškou č. 483/2021 Sb., takže oprávněná osoba ji nemusí prokazovat. Za zvlášť závažné ublížení na zdraví mají být považovány druhy újmy stanovené v prováděcí vyhlášce o stanovení následků povinného očkování spočívajících v újmě na zdraví, u kterých je na základě odborného medicínského poznání pravděpodobné, že nastanou, a době, ve které tyto následky po provedení daného povinného očkování nastanou.

16. Odvolacímu soudu, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, lze přisvědčit, že pojem zvlášť závažné ublížení na zdraví, který je podle § 2959 o. z. podmínkou náhrady nemajetkové újmy druhotných obětí za zásah do základního práva na budování a rozvíjení rodinných vztahů, vykládá soudní praxe tak, že jde zásadně o ta nejtěžší zdravotní poškození mající následky srovnatelné svou závažností s usmrcením blízké osoby, popřípadě velmi těžká zranění, která primární oběť po delší dobu ohrožují na životě nebo ji po delší dobu zatěžují výrazně nepříznivým zdravotním stavem, což bude mít citelný dopad do osobnostní sféry blízkých osob, a jejich duševní útrapy tak budou do té míry intenzivní, že musí být odškodněny i přesto, že následky zranění nebudou nejtěžší (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2019, sp. zn. 25 Cdo 4210/2018, č. 52/2021 Sb. rozh. obč., a nález Ústavního soudu ze dne 16. 2. 2021, sp. zn. I. ÚS 3449/19). I když následně dovolací soud připustil, že může jít i o jiné závažné poranění, které sice nevedlo k nesoběstačnosti poškozené, avšak vyžádalo si více než dvouleté léčení mimo rodinné prostředí a omezilo trvale řadu společných aktivit rodiny, může nezletilým dětem a manželovi poškozené přivodit významnou nemajetkovou újmu odčinitelnou podle § 2959 o. z. (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 3. 2024, sp. zn. 25 Cdo 3539/2022), nadále při výkladu tohoto ustanovení platí, že musí jít o velmi vážná zdravotní postižení a že podmínka dlouhodobosti či nesoběstačnosti může být prolomena jen zcela výjimečnou povahou a intenzitou zásahu do konkrétních poměrů osob blízkých, tedy druhotných obětí.

17. Z uvedeného je zřejmé, že pojem „zvlášť závažné ublížení na zdraví“ je v zákonech upravujících odpovědnost státu za újmu způsobenou očkováním a v § 2959 o. z. použit nesourodým způsobem, neboť východisko pro založení nároku druhotných obětí (týkající se navíc zásahu do jiné složky osobnosti než zdraví), tedy jako cosi poměrně výjimečného

v právním řádu, je logicky nastaveno poměrně přísně. Oproti tomu pro účely nároku primárního poškozeného na náhradu za negativní vliv očkování na jeho zdraví by takto přísné kritérium mohlo být opodstatněno snad jen tím, že náhradu stát přiznává jako beneficium, které ze své vůle poskytuje za podmínek, jež je zásadně oprávněn sám stanovit. Nicméně z dikce Úmluvy i citovaného nálezu Ústavního soudu se podává, že náhrada za poškození zdraví způsobené očkováním má být spravedlivá, což zákonem použitá restriktivní formulace nespĺňuje. Dovolací soud proto dospívá k závěru, že omezení nároku požadavkem zvláštní závažnosti ublížení na zdraví je v rozporu s ústavním pořádkem České republiky. Tento nedostatek nelze napravit pouhým výkladem předmětného pojmu, neboť by byl narušen princip nerozpornosti právního řádu (srov. zejména nálezu Ústavního soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. IV. ÚS 444/11). Odlišný výklad téhož pojmu v různých předpisech by snad šlo odůvodnit, mají-li právní normy odlišný smysl a účel, avšak zde by se odlišný výklad týkal téhož pojmu v rámci jednoho předpisu (dokonce téhož ustanovení – § 2 zákona o očkování), neboť zákonodárce jím vymezil i práva pozůstalých (druhotných obětí), takže zní logicky argument odvolacího soudu, že jde o významově tentýž pojem.

18. Dovolatel navrhuje překlenout tento rozpor gramatickým výkladem založeným na odlišnosti textu obou předpisů, ovšem domněle nadbytečný poukaz na ublížení na zdraví, které má být zvlášť závažné, v § 2 Lex Covid nezní logicky též z toho důvodu, že jej následuje výčet nároků, zatímco zvlášť závažné ublížení na zdraví nárokem samo o sobě není, neboť je jen zákonným měřítkem tíže zdravotní újmy. Doslovné znění zákona je tak nelogické, až vlastně nesrozumitelné, pokud v tomto kontextu používá pojem zvláštní závažnosti, jako by šlo o jeden z odškodnitelných následků očkování (dílčích nároků), a to vedle bolesti, ztížení společenského uplatnění a ztráty na výdělků. Není tak zřejmé, co by z hlediska odškodnění znamenalo, že míra obtíží dosáhla právě takové úrovně, jestliže zvlášť závažné ublížení na zdraví nelze považovat za samostatně odškodnitelný nárok. Kromě toho jsou všechny čtyři pojmy skloňovány třetím pádem, což jednoznačně navazuje na sloveso „došlo-li“ (ke komu, čemu), tedy je tak označován následek, nikoliv nárok z něj plynoucí; pak ovšem není jasné, co se vlastně má nahrazovat (čtvrtý pád – koho, co). Ustanovení § 2 odst. 1 zákona o očkování oproti tomu u zvlášť závažného ublížení na zdraví používá též třetí pád, zatímco tři dílčí nároky jsou v pádě čtvrtém, čili zde se rozlišení nabízí – plyne z něj jasněji, že zvlášť závažné ublížení na zdraví je podmínkou pro to, aby mohly být očkovánímu přiznány náhrady za vytrpěnou bolest, za ztížení společenského uplatnění a za ztrátu na výdělků. Nicméně ani odkaz na obdobné použití zákona č. 116/2020 Sb. problém neřeší, neboť vede obloukem k téže bezvýhodné výkladové situaci ve vztahu k totožnému použití pojmu zvlášť závažné ublížení na zdraví v § 2959 o. z. Uvedené nedostatky jsou v rozporu s požadavkem určitosti, srozumitelnosti a adekvátní interpretovatelnosti právních předpisů (srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 11. 8. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 6/15, bod 15, a tam citovanou judikaturu).

19. Dovolací soud nemůže přistoupit k aktivistickému výkladu zákona, kterým by nahrazoval pravomoc legislativních orgánů státu a narušoval tím principy dělby moci, proto mu nezbyvá než podle § 95 odst. 2 Ústavy České republiky předložit věc Ústavnímu soudu a navrhnout zrušení části textu dvou inkriminovaných zákonných ustanovení tak, aby byl vytvořen prostor pro smysluplný soudní výklad. Budou-li odstraněny formulace „zvlášť závažné“ v § 2 odst. 1 zákona o očkování a v § 2 LexCovid, nic nebude bránit soudu (pokud zákonodárce nepřistoupí k jinému, ústavní pořádek nenarušujícím vymezení), aby v každé konkrétní věci posoudil nepřiměřenost následku očkování na zdraví očkováního a stanovil pak spravedlivou náhradu podle upravené dikce § 2 odst. 1 LexCovid za obdobného použití zákona o očkování v upraveném znění § 2. Odstranění podmínky zvláštní závažnosti (ublížení na zdraví) zachová náležitý rozdíl mezi požadavkem významné újmy primární oběti u nároků

druhotných obětí podle § 2959 o. z. a vymezením nároků osob přímo poškozených na zdraví povinným očkováním. Úprava § 2 odst. 1 Lex Covid však musí zahrnovat i odstranění nesprávné větné vazby a právně i logicky pochybné spojitosti vyjmenovaných tří dílčích nároků („vytrpění bolesti, ztrátě na výdělků nebo ztížení společenského uplatnění“), aby se tak dostaly oba předpisy do souladu při zachování odkazu zvláštního zákona (LexCovid) na obecný zákon o očkování, a to ohledně rozsahu náhrady. Jedině taková úprava podle názoru Nejvyššího soudu umožní (nepřijme-li zákonodárce jiný, avšak ústavně konformní definiční znak), aby obecné soudy mohly vyložit zákon ve smyslu požadavku Úmluvy a citovaného plenárního nálezu Ústavního soudu způsobem, který za očkováním způsobené nepřiměřené poškození zdraví zajistí poskytnutí spravedlivé náhrady.

VI. Návrh Nejvyššího soudu

Nejvyšší soud navrhuje, aby plénum Ústavního soudu rozhodlo takto:

Dnem vyhlášení nálezu ve Sbírce zákonů se ruší

- a) ustanovení zákona č. 569/2020 Sb., o distribuci léčivých přípravků obsahujících očkovací látku pro očkování proti onemocnění COVID-19, o náhradě újmy způsobené očkováním osobám těmito léčivými přípravky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, v části § 2 ve slovním spojení *zvláště závažnému* a ve slovním spojení *vytrpění bolesti, ztrátě na výdělků nebo ztížení společenského uplatnění*.
- b) ustanovení zákona č. 116/2020 Sb., o náhradě újmy způsobené povinným očkováním, v části § 2 odstavce 1 ve slovním spojení *zvláště závažnému*.

JUDr. Petr Vojtek
předseda senátu